

Nationalities Papers. Broj I (292 str.) i II (200 str.) za 1993. godinu, New York, 1993.

»Nationalities Papers« zbornik je radova koji izlazi dva puta na godinu pod pokroviteljstvom Društva za proučavanje SSSR-a i istočne Europe (Association for the Study of the USSR and Eastern Europe). U prošloj 1993. godini prvi je broj, naslovljen »Voices from the Slovene Nation, 1990-1992«, posvećen u cijelosti odnedavno uspostavljenoj i međunarodno priznatoj nezavisnoj Sloveniji. Po svojoj kompoziciji taj tematski primjerak koji su uredili Henry R. Huttenbach i Peter Vodopivec može poslužiti kao ogledni primjer za predstavljanje jedne stjecajem povijesnih okolnosti još nedovoljno u svijetu afirmirane države. Sadržajno je broj podijeljen u pet cjelina: 1.) geopolitička osnovica Slovenije; 2.) pregled suvremenog položaja donosi rasprave o položaju Slovenije naspram Europe, pojmu državnosti, demokratskim procesima, vjerskim zajednicama, gospodarstvu i dijaspori; 3.) kulturni razvoj; 4.) život u Habsburškoj monarhiji i 5.) dodaci, poput kronologije raspada jugoslavenske države i popisa svih slovenskih političkih partija s najosnovnijim podacima o njima.

Istaknuo bih da se u zborniku pojavljuju i pojedini poveznice s hrvatskim prostorom a koji su diskutabilnog sadržaja. Tako na primjer u uvodnom dijelu (»Slovenia: Geographic Constants of the New State«) Ivan Gams, pišući o zemljovidnoj podjeli Slovenije, naglašava usporedbu da je današnja Primorska (slovenski primorski dio) bitno manja od bivše austro-ugarske primorske oblasti (20) koju su sačinjavale Trst, Gorica, Istra. Ovdje nedostaje objašnjenje što je to bila Primorska oblast u doba Austro-Ugarske i kakva bi bila njezina veza sa suvremenim slovenskim prostorom. Pri kraju teksta (26) autor donosi nedorečenu konstataciju da je hrvatska povijest bila vrlo slična slovenskoj zbog pripadnosti istom državnom okviru s razlikom da su Hrvati bili pod vladavinom Mađara i da su teritorijalno pripadali ugarskoj polovici Dvojne monarhije (!).

Drugi broj za 1993. godinu obuhvaća u svojim raspravama znatno šire područje. Na stranicama 129-145 nalazi se rasprava pod nazivom »The German Minority in Inter-War Yugoslavia« koju je napisao Peter Mentzel. Autor na relativno malo prostora nudi prikaz povijesti njemačke manjine na teritoriju bivše Jugoslavije (Kraljevina SHS i Kraljevina Jugoslavija) između dva svjetska rata. Rad je utemeljen na literaturi njemačkih, američkih, slovenskih i srpskih autora koja nije previše iscrpna. Uočljiva je nedovoljna uravnoteženost zastupljene problematike tako da su neka pitanja vrlo opširno istražena (politička, socijalna i vjerska) dok neka (kulturna) nisu ni spomenuta. Zanimljivo je Mentzelovo uspoređivanje različitog položaja Nijemaca koji su živjeli u Sloveniji i onih prisutnih u Vojvodini te istočnoj Hrvatskoj, a od tuda i njihov različiti odnos na ponašanje lokalnih političkih autoriteta. Isto tako vrlo je koristan uvid u način povezanosti njemačke manjine u jugoslavenskoj državi tijekom razdoblja između dva svjetska rata te njemačke manjine u vrijeme Hitlerove vladavine.

U rubrici prikaza pojavljuju se kratki osvrti na najnovije knjige i časopise (njih 41) koji razmatraju prostor istočne Europe.

Sijepan Matković